

Nr 277.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag för budgetåret 1946/47 till ersättningar för viss från ockuperat land härrörande egendom; given Stockholms slott den 17 maj 1946.

Kungl. Maj:t vill härmed under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för denna dag föreslå riksdagen bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Östen Undén.

Utdrag av protokollet över utrikesdepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 17 maj 1946.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, GJÖRES, ERLANDER, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, ERICSSON, MOSSBERG.

Efter gemensam beredning med cheferna för justitie-, finans- och handelsdepartementen anför ministern för utrikes ärendena följande.

I 3 § lagen den 29 juni 1945 om återställande av viss från ockuperat land härrörande egendom (nr 520) stadgas, att — därest egendom jämlikt nämnda lag skall återställas — den som åtkommit egendomen genom godtroshärvärk äger att av allmänna medel erhålla ersättning därför med belopp, som med hänsyn till vad han utgivit för egendomen finnes skäligt, ävensom gottgörelse för vad han fått vidkännas för att tillvarataga sin rätt.

Frågor om återställande och om ersättning prövas av restitutionsnämnden.

I enlighet med Kunql. Maj:ts i prop. 329/1945 gjorda förslag har riksdagen under tredje huvudtiteln till ersättningar av ifrågavarande slag för budgetåret 1945/46 anvisat förslagsanslag av 1 000 000 kronor.

I årets statsverksproposition har jag bland annat anfört följande. Under löpande budgetår har anspråk på sådan ersättning varom här är fråga framställt i endast ringa omfattning och ännu har anslaget icke tagits i anspråk. Med hänsyn till att anspråk kan framställas intill sex månader från det beslut om egendoms återställande delgivits, bör emellertid enligt restitutionsnämndens uppfattning räknas med att ersättningsfrågor av förevarande slag kunna komma att avgöras först under nästkommande budgetår. Enär vid tiden för statsverkspropositionens framläggande möjlighet ännu ej föreligger att beräkna storleken av erforderligt anslagsbelopp, torde frågan om medelsanvisning lämpligen böra upptagas till förnyad prövning vid senare tidpunkt. — I avbidan härpå förordades, att i riksstaten för budgetåret 1946/47 ett anslag av 100 000 kronor skulle för sagda ändamål upptagas såsom beräknat belopp.

Lagen, som enligt promulgationsbestämmelserna skulle gälla till den 30 juni 1946, har i en tidigare i dag efter föredragning av chefen för justitiedepartementet beslutad proposition, nr 276, föreslagits skola äga fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1947.

Med anledning av vad sålunda förekommit ber jag att nu få till förnyad prövning upptaga fråga om anslag för budgetåret 1946/47 till ersättningar för viss från ockuperat land härrörande egendom.

Anledning saknas att frågå min företrädares uppfattning, att anslaget torde böra anvisas under tredje huvudtiteln samt upptagas såsom förslagsanslag. I detta sammanhang vill jag erinra om att dåvarande chefen för justitiedepartementet vid remiss till lagrådet av förslag till lagen framhöll, att det torde böra ankomma på Kunql. Maj:t att i förhållande till vederbörande ockupationsmakt tillvarata möjligheterna att erhålla gottgörelse för de utgifter, som åsamkas kronan genom utbetalande av ifrågavarande ersättningar.

Möjligheten att beräkna storleken av erforderligt anslagsbelopp är knappast större nu än vid tiden för statsverkspropositionens framläggande. Flyktkapitalbyrån, som har att mottaga ansökningar om återställande av egendom, har under hand meddelat mig följande. Hittills ha endast tre ansökningar överlämnats av flyktkapitalbyrån till restitutionsnämnden. Av ansökningarna ha två bifallits. Endast i det ena ärendet har anspråk på ersättning framställt och då med ett mindre belopp. Restitutionsnämnden har emellertid lämnat ersättningsanspråket utan bifall. Den tredje ansökningen har ännu icke slutbehandlats av restitutionsnämnden. Därest denna ansökan skulle bifallas, kommer anspråk på ersättning med ett belopp av 3 500 kronor att framställas. Vid bifall av ett par till flyktkapitalbyrån ingivna men till restitutionsnämnden ännu icke överlämnade ansökningar är det möjligt att anspråk på ersättning med ett belopp av några tusen kronor komma att framställas. Det kan anses sannolikt, att antalet ansökningar kommer att

under nästa budgetår stiga. Även om så sker, lär emellertid — såvitt nu kan bedömas — det sammanlagda beloppet av de ersättningar, som under samma år kunna komma att utgå, icke uppgå till 100 000 kronor.

Vid beräkning av anslaget för löpande budgetår var det icke möjligt att bedöma i hur stor utsträckning sådan egendom, som i lagen avses, förts till Sverige. Att så skett i långt mindre utsträckning än vid lagens antagande förutsetts torde emellertid numera få anses uppenbart. Det ringa antalet ansökningar om återställande kan emellertid — såsom chefen för justitiedepartementet i dag redan framhållit — även tänkas bero därpå, att förhållandena i de förut ockuperade länderna hittills gjort det svårt för vederbörande rättsinnehavare att företaga efterforskningar efter sin egendom.

Det kan därjämte framhållas, att kretsen av eventuellt ersättningsberättigade är begränsad såtillvida att — såsom lagrådet framhöll i sitt yttrande över förslaget till lagen — rätt till ersättning icke förefinnes, därest giltigheten av innehavarens åtkomst skall bedömas enligt utländsk lag och han enligt den lagen är skyldig att utgiva egendomen till rätte innehavaren utan lösen, ändå att den åtkommit i god tro.

Ett avsevärt lägre belopp än det för innevarande budgetår anvisade bör med hänsyn till föreliggande omständigheter anses tillräckligt i förevarande avseende för nästkommande budgetår. I jämförelse med det förut anvisade beloppet kan det i statsverkspropositionen förordade beloppet av 100 000 kronor synas väl lågt, särskilt enär vid beräkningen av sistnämnda belopp fråga icke uppkommit om lagens fortsatta giltighet. Även om det icke får anses uteslutet, att anspråk kunna komma att framställas på ersättning för egendom av mer betydande värde än hittills synes hava varit fråga om, torde emellertid anledning för närvarande icke föreligga antaga att ett anslag å dylikt belopp skall behöva överskridas.

Under återropande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

till Ersättningar för viss från ockuperat land härrörande egendom för budgetåret 1946/47 under tredje huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av kronor 100 000.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställda förordnar Hans Maj:t Konungen att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Jan Killander.